

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Рада аспірантів та молодих вчених
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Рада молодих вчених при Чернігівській ОДА

МОЛОДЬ І СУЧАСНІ ТРЕНДИ НАУКОВОЇ ДУМКИ

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

01 БЕРЕЗНЯ 2024 РОКУ

Ніжин

УДК 001.2(043.2)

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені
Миколи Гоголя
Протокол № 12 від 28.03.2024 р.

Упорядник:

Івахно Н. О. – доктор філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література), учителька української мови та літератури, англійської мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради.

Молодь і сучасні тренди наукової думки: збірник тез доповідей Всеукраїнської мультидисциплінарної науково-практичної інтернет-конференції, 01 березня 2024 року / упоряд. Н. О. Івахно. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 300 с.

У збірнику вміщено тези доповідей Всеукраїнської мультидисциплінарної науково-практичної інтернет-конференції «Молодь і сучасні тренди наукової думки», підготовлені до друку аспірантами та молодими вченими різних спеціальностей.

Публікації присвячено сучасним напрямам розвитку біологічних, природничо-математичних наук, права, історії та політології, актуальним питанням освітніх, педагогічних та психологічних наук, сучасним трендам мовознавчої, літературознавчої та культурологічної думки.

Відповідальність за зміст публікацій несуть автори.

УДК 001.2(043.2)

© Автори тез, 2024

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

на основі оксиду гафнію	277
СУЧАСНІ ТРЕНДИ МОВОЗНАВЧОЇ, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ	283
Івахно Н.О. Вивчення власних назв на матеріалі художніх текстів для 10-11 класів.....	283
Кармазін С.С. Тематична та жанрова специфіка газетної публіцистики періоду перебудови (1985-1990 р.)	285
Оверчук О.Б. Мовна політика в Україні: сучасний стан і проблеми.....	288
Сапегін М.Л. Аналіз культурних та правових аспектів у формуванні демократичного суспільства в Україні.....	292
Чичкан С.М. Пошуки нових принципів та методів аналізу літературних творів XIX ст. на прикладі творчості Надії Кибальчич	296

Наукове видання

МОЛОДЬ І СУЧАСНІ ТРЕНДИ НАУКОВОЇ ДУМКИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

01 БЕРЕЗНЯ 2024 РОКУ

Підписано до друку 23.11.2021 р.

Формат 60x84/16

Папір
офсетний

Гарнітура Times New Roman
Замовлення № 458

Обл.-вид. арк. 15,15
Ум. друк. арк. 12,67

Ел. видання

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, вул. Графська, 2
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 2137 від 29.03.05 р.

періоду, проте режим все рівно обмежував свободу слова, проте період гласності та плюралізму дозволив людям виражати свою думку, що наближало Україну до здобуття незалежності.

Висновок. На фоні ключових подій та глибоких трансформацій, які відбувалися в період перебудови (1985-1990 рр.), газетна публіцистика виявилася важливим майданчиком для відображення та аналізу суттєвих змін в українському суспільстві. Тематична та жанрова специфіка цього періоду визначалася не лише фактами і подіями, але й активною участю громадських сил у формуванні нового політичного, економічного та культурного ландшафту, а однією з ключових тем, яка простежується у газетній публіцистиці періоду перебудови, є прагнення до національного відродження та встановлення гідності. У газетах також широко аналізувалися політичні та економічні перетворення.

Список використаних джерел:

1. Про що говорили радянські газети на період Чорнобильської катастрофи? URL: <https://artefact.live>
2. Храмцова І. А. Журнальна публіцистика періоду перебудови як чинник формування громадянського суспільства. Етнічна історія народів Європи. 2019. Вип.48. С.110-115.
3. Часи перебудови та радянська преса цих часів. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/22292/>

Оверчук Олена Борисівна – кандидатка філологічних наук, старша викладачка кафедри українознавства факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ

МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМИ

Мовна політика в нашій державі внаслідок низки історичних і геополітичних чинників, довготривалого етапу утиску української мови майже

до сьогодні характеризувалася неоднозначністю. З одного боку, у ній відчувалися результати багатовікового впливу російської імперії та радянського тоталітаризму, метою яких була нівеляції усього українського, з другого, – після отримання Україною незалежності, більшість громадян почала усвідомлювати роль мови в процесі консолідації, формування національної ідентичності, безпеки й суверенітету країни, що, безумовно, позитивно вплинуло й на саму мовну політику. Саме тому проблема забезпечення правової основи функціонування української мови як державної, окреслення правових засад її розвитку й захисту, що завжди була однією з найбільш дискусійних, сьогодні в умовах війни з росією набула особливої актуальності.

Питання стану мовної ситуації в Україні, шляхів реалізації мовної політики; аналізу чинників зміцнення державного статусу мови в сучасній юридичній практиці; вдосконалення якості нормативно-правових актів, що забезпечують і регулюють державний статус української мови; ролі мови в збереженні національної культури й ідентичності досліджували у своїх роботах Н. Артикуца, Т. Демченко, О. Доценко, Г. Євсєєва, С. Зідорук, Г. Ковальчук, Л. Масенко, В. Нагорний, Ю. Прадід, Л. Симоненко, А. Токарська, І. Філіпчук, Г. Черненко, І. Усенко та інші. Попри активну наукову розробку, чимало аспектів окресленої проблематики й досі залишаються недостатньо вивченими, а, зважаючи на останні події, особливої уваги потребує дослідження питання реалізації мовної політики держави та забезпечення її правових засад в умовах воєнного стану.

Мовна політика визначається дослідниками як цілісна система заходів держави та інших політичних інститутів щодо розв’язання проблеми розвитку мов у соціумі. Її реалізація залежить від багатьох чинників, серед яких стан державних інституцій та ідеологія, яка панує на державному рівні; мовна ситуація в країні; успадкована мовна політика; мовно-політичні відносини, які існують на міжвладному, міжполітичному й міждержавному рівнях, а також між опозиційними політичними інституціями [3, с. 93–94]. Складовою частиною мовної політики держави є мовне законодавство, тобто сукупність

ідеологічних постулатів і практичних дій, спрямованих на регулювання мовних відносин у країні або на розвиток мовної системи в певному напрямі, фундаментом якого для кожної країни виступає мовний закон, що встановлює державну мову та мови національних меншин [1, с. 53].

Державний статус української мови забезпечує Конституція України (ст. 10, 24, 53), а особливості її використання в різних сферах життя визначають Закони України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про освіту», «Про телебачення і радіомовлення», «Про державну службу», Рішення Конституційного Суду України. Попри те, що державний статус української мови було закріплено майже відразу після здобуття Україною незалежності, наша країна, зважаючи на складну спадщину в мовній сфері й панівні позиції російської мови в деяких регіонах, на жаль, мала значні проблеми в реалізації мовного законодавства. Тому прийняття в травні 2019 року Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», що остаточно «визначає українську мову як єдину державну мову в Україні та покладає на державу обов'язок забезпечувати всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України» [2], нарешті, надало нашій мовній політиці конкретності й системності, дозволило прибрати більшість прогалин у мовному законодавстві. І хоча деякі положення цього закону викликали в неоднорідному за мовними ознаками українському суспільстві значний резонанс і навіть супротив, стали інструментом спекуляцій та маніпуляцій особливо проросійсько налаштованих політичних сил, використовувалися для ще більшої дестабілізації ситуації в країні, його ратифікація показала чітку позицію влади щодо мовного питання.

Особливої гостроти мовне питання набуло сьогодні, коли в умовах військової агресії російської федерації мовна політика в Україні стала гарантом національної безпеки й національних інтересів нашої держави. Повномасштабне вторгнення росії на територію України, однією з головних причин якого був нібито «утиск» російськомовного населення з боку влади, спричинило кардинальні зміни в ставленні суспільства до проблеми мовної

політики. Національне піднесення, зростання патріотизму, небажання використовувати російськомовний контент, які спостерігаються зараз, значно посилили позиції української мови. І хоча російська мова все ще залишається вживаною в різних сферах суспільного життя, в умовах воєнного стану ігнорування вимог законодавства щодо обов'язкового застосування державної мови, зокрема з боку посадових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування, вкрай негативно сприймається громадськістю.

Отже, наше суспільство нарешті усвідомило необхідність послідовної державної мовної політики, спрямованої на зміцнення позицій української мови. Прийнята протягом останніх років законодавча база й зовнішньополітичні чинники дали змогу змінити статус української мови та закріпити її в усіх публічних сферах суспільного життя всією територією України. Варто зауважити, що формування національно свідомого, з чітко визнаними пріоритетами суспільства, здатного відстоювати свої права, яке спостерігається зараз, тільки сприятиме успішності мовної політики держави.

Список використаних джерел:

1. Євченко О.В. Правові засади мовної політики України в умовах воєнного стану. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 26. Том 1. С. 52–55.
2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 21.
3. Савойська С. В. «Мовна політика» як явище і категорія. *Політична культура та ідеологія*. 2020. № 2. С. 93–102.